

AJALUGU 6. klass

(2 tundi nädalas, 70)

1. Õppeaine eesmärgid

6. klassi õpilane:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase :aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloo ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalselt keskkonda kui ajaloosündmust e peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

2. Ainealalased pädevused

Õpilane

- 1) teab ajalooga seotud mõisteid;
- 2) oskab luua seoseid mineviku sündmuste ja tänapäeva vahel;
- 3) mõistab ajaloo kultuuripärandi tähtsust ajaloo;
- 4) mõistab põhjuste-tagajärgede seoseid;
- 5) oskab analüüsida sündmuste põhjuseid ja tagajärgi;
- 6) oskab kasutada kaarti.

3. Õppesisu ja õpitulemused

Õppesisu

1. Aeg ja ajaarvamine, muinas- ja vanaaja periodiseerimine
2. Ajalugu ja ajalooallikad, kuidas allikmaterjale tõlgendada

Õpitulemused

- 1) kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine;
- 2) oskab ajaluliselt paika panna muinas- ja vanaaja ajajoonel
- 3) oskab selgitada mõistet ajalugu.

Õppesisu

Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloostus

- 1) kiviaja inimese tegevusalad
- 2) põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng
- 3) metallide kasutuselevõtmine
- 4) Eesti muinasaja üldiseloostus: Pulli, Kunda

Õpitulemused

- 1) kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;
- 2) näitab kaardil ning põhjendab, miks ja millistes piirkondades sai alguse põlluharimine;
- 3) teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutuselevõtmine;
- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim;
- 5) teab, et Eesti esimesed asustusala olid Pulli ja Kunda

VANAAEG

Vanaaja sisu ja üldiseloostus

- 1) ajalised piirid
- 2) looduslikud olud

Vana-Egiptus

- 1) Egiptuse riigikorraldus. Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon
- 2) eluolu
- 3) religioon
- 4) kultuurisaavutused :

Mesopotaamia

- 1) sumerite linnriigid, leiutised: ratas, potikeder
- 2) Hammurapi seadused
- 3) eluolu
- 4) religioon
- 5) kultuurisaavutused.

Israeli ja Juuda riik

4. Õpitulemused

- 1) ainujumala usk
- 2) Vana Testament
- 1) selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat;
- 2) selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel;
- 3) tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid, Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;
- 4) teab, et Israelis tekkis monoteistlik religioon, selgitab, mis on Vana Testament;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester;
- 6) teab, kes olid järgmised isikud ja iseloostab nende tegevust: Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon, Hammurapi, Mooses, Taavet.

Õppesisu

Vanim kõrgkultuur Euroopas

- 1) Kreeka loodus ja rahvastik
- 2) Kreeta ja Mükeene kultuur

Kreeka linnriigid

- 1) ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas
- 2) linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale
- 3) Aleksander Suure sõjaretk ja maailmariigi tekkimine.

Õpitulemused

Õpilane

- 1) näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat, riigi laienemist

hellenismi perioodil;

- 2) teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist;

- 3) tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal;

- 4) kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport;

- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik;

- 6) teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles, Aleksander Suur.

- 1) kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana

- 2) olümpiamängud

- 3) religioon ja mütoloogia

- 4) Homerose kangelaseepika

- 5) ajalookirjutus: Herodotos

- 6) teater

- 7) kunst: arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal

- 8) hellenite igapäevaelu

- 9) hellenistlik kultuur

Vana-Kreeka kultuuri tähtsus

- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik;

- 6) teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles, Aleksander Suur.

Rooma riigi tekkimine

- 1) looduslikud olud

- 2) Rooma linna tekkimine
- 3) kuningad
- 4) vabariigi algus

Rooma vabariik

- 1) ühiskondlik korraldus
- 2) Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal
- 3) kodusõjad Roomas. Caesar. Vabariigi lõpp, Rooma keisririik, ühiskondlik korraldus.

Augustus

- 2) Rooma impeerium ja selle lõhenemine ,Vana-Rooma kultuur ja eluolu :
- 1) rahvas ja eluolu
- 2) Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn
- 3) kunst ja arhitektuur
- 4) avalikud mängud
- 5) Rooma õigus
- 6) ristiusu teke. Uus Testament

Õpitulemused:

- 1) näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopoli, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat;
- 2) teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist;
- 3) selgitab Rooma riigikorda eri aegadel;
- 4) iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, kapitoorium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel;
- 6) teab, kes olid järgmised isikuid ja iseloomustab nende tegevust: Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus, Jeesus Kristus.

4. Lõimimine pärimuskultuuri suunaga

Ajaloo õppimisel viiakse läbi ka miniuurimus muinas-Eesti eluolu, kasutades selleks erinevaid materjale. Samuti leitakse seoseid ajaloolise eluolu, mõttemaailma ja tegevuse ning rahvakalendri tähtpäevade vahel. Meisterdatakse vana aja töövahendeid, ehteid jms, joonistada, käia ümbruskonnas õppekäikudel ning vaadata, millised paigad annavad meile tunnistust ajaloolistest sündmustest. Ajaloo õppimise juures on oluline muuseumide külastus, erinevate vanade allikmaterjalide uurimine, illustreerivad fotod ning õppefilmid. Mida rohkem õpilane teab ajaloost, seda rohkem oskab ta hinnata olevikku ning seda paremini mõistab nii oma rahvuse kombeid, kui ka teiste rahvaste traditsioone.

